

Guide til historiefortælling på rejsen

1. Familien er på vej ned gennem Europa i bil, og børnene er ved at gå helt kolde. Måske kan en god historie få tiden til at gå.

Uanset hvor dygtig en fortæller man er, kan ingen børn tåle en alt for lang biltur.

Jeg har rejst en del med mine egne børn imens de var små. Det var faktisk lidt vilde rejser på kanten af krigszoner og i naturreservater med vilde elefanter og krokodiller. Det overraskende har altid været, hvor nemt det er at rejse med børn, hvis bare man giver sig selv god tid. Til et ophold i en lille bjergby som normalt ville tage to dage skal man bare beregne tre eller fire dage. Også kan det være godt at begrænse transporttiderne, ved at lave flere små ophold undervejs. Stop bilen 7 minutter og leg en hæsblæsende tagfat på en rasteplads, sæt blodomløbet i gang, med en sjov leg eller en kort fodboldkamp. Du vil opdage at det også løfter dit eget humør. Et lille billigt motel på vejen, behøver ikke at være kedeligt, når man er på opdagelse sammen. Børnene kan mærke det nærvær som opstår i familien på en uforudsigelig rejse.

De historier jeg har fortalt på rejser har altid været inspireret af landet vi rejser i. Jeg har fortalt om landskabet og menneskene og det vi ser ud af vinduet. Jeg har også altid forsøgt at skaffe lokal folkemusik, eller fundet en lokal radiostation. Når man så kommer hjem kan man genkalde sig billederne på nethinden og den krydrede duften i næsen, ved at spille musikken, og det kan være bedre til at fremkalde minder end fotografier.

2. Hvad indeholder den gode historie til små børn

Der er stor forskel på at fortælle til små børn der er 3 år og til børn der er 4 år, og der stor forskel på mennesker. Et generelt fortæller trick at lader sig diktere af lytterens opmærksomhed. Det er næsten lytteren der bestemmer handlingen. Ved det mindste tegn på at interessen forsvinder, må fortælleren ændre tempo, dynamik eller sågar handling i historien. Som fortæller kan man også manipulere med lytterens opmærksomhed og på den måde skaber man sammen handlingen. Bland virkelighed og fantasi sammen. Det er jo bare en god historie. Hvis man for eksempel vil fortælle om dengang far og mor mødte hinanden, kan man springe de kedelige fem dage ud af virkeligheden hvor der skulle skrives selvangivelse. Man kan altså skabe en god historie, hvis man tillader sig selv at plukke lidt hist og her. ”Jeg skulle møde mor i færgelejet, men færgen kunne ikke lægge til, fordi broklappen havde sat sig fast. Vi kunne kun vinke til hinanden. Mors hår flagrede smukt i vinden, men jeg kunne ikke høre hvad hun råbte. Da færgen sejlede tilbage til Sverige fulgte jeg efter i farfars robåd, for ellers var du jo aldrig blevet født...” bare fyr den af!

Man ser ikke sit eget liv eksotisk, men hvis man følger lytterens opmærksomhed under fortællingen, kan man lade sig diktere af en retning digte en anelse til og så vil det vise sig at der er sider af ens liv som opleves meget eksotisk af andre mennesker.

3. Små tricks til fortællingen

Historien må gerne have en god identifikation for lytteren, man kan derfor f.eks. fortælle om dengang man selv havde samme alder som lytteren. Ud over at fortælle om dilemmaer og konflikter der skal løses i løbet af historien, må historien også indeholde information som giver lytteren ny viden. Lytteren vil gerne lære noget, drys derfor gerne historien med beskrivelser om noget du ved noget om. Det kan være ved at beskrive scenografien eller baggrunden for en bipersons handlinger.

4. Alle kan fortælle en historie

Øvelse gør mester, og lysten til at fortælle er det vigtigste.

Når man køre lang tid i bil stiller voksnes hjernen sig nemt i en slags standby. Hvis denne tilstand varer ved forlænge kan det medføre en slags depressiv effekt. Børn kan ikke tåle at være i denne standby tilstand så længe som voksne.

Det kan være svært at kickstarte hjernen når den først er slået fra, så man skal nok ikke vente til man begynder at høre brok fra bagsædet, så er det virkelig op af bakke, kom derfor kedsomheden i forkøbet. Hvis fortælleren ikke fortæller med fortællerglæde kan man glemme alt om lytterens opmærksomhed. Man kan starte sin egen fortællerglæde ved at tilbageholde den gode slutning eller pointe. Det kræver en del koncentration at gemme en pointe samtidigt med at man fabulerer en kæmpe omvej fyldt med forhindringer. En koncentration som forveksles med fortællerglæde og som så spejles i lytteren og denne ping pong effekt skaber det fælles ”fortæller rum”

... Og hvis alt slår fejl, kan man jo altid supplere med en lydbøger eller musik-fortæller cd'er (Sagde ham, der lever af at sælge den slags til familier).

5. Fortællerstafet

Når fantasien er gået helt kold på den tyske autobahn, så er det for sent at rede stemningen med en god historie, men 30 kilometer før, kan man jo starte en fortællerstafet. Man starter en historie sammen, f.eks. om en lille dansk familie der rejste ned igennem Europa med et polsk cirkus, som popcorns sælgere, toilettrensere og måske en bæver der var savsmulds fabrikatør. Der er sammen antal familiemedlemmer som der sidder i bilen, men de har andre navne. Man skiftes til at fortælle et kapitel eller en sætning eller et afsnit.

Som fortæller skal man både repræsentere Den Onde og Den Gode skæbne. Vi er alle programmeret til at finde løsninger på problemer og konflikter, men som historiefortæller skal man også opfinde problemer. Når man leger fortællerstafet kan det altså ikke nytter hvis alle kun løser konflikter, man skal også opfinde problemer, som skal løses af næste fortæller i næste afsnit eller kapitel.

